

ارزیان نامه‌ها

سادات حیاط شاهی . دبیرمنطقه ۴ شهر تهران

دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی

با تشکر و قدردانی از زحمات مؤلفین کتاب جدید «تاریخ‌شناسی» که کتابی چنین مفید و ارزشمند برای دانش‌آموزان تهیه کرده‌اند. به قدری مطالب کتاب روان، ملموس و همه‌جانبه است که دید و بینش شاگردان را نسبت به درس تاریخ تغییر داده است و خیلی‌ها راغب شده‌اند که تحصیل خود را در رشته‌هایی نظیر تاریخ، باستان‌شناسی، تاریخ ادیان و... در دانشگاه ادامه دهند. کتاب تاریخ‌شناسی پیش‌دانشگاهی، معلومات خوب و مفیدی در اختیار خواننده می‌گذارد که نه خسته‌کننده است و نه بیش از اندازه به مطالب تاریخی پرداخته است و در مجموع اطلاعات مختصر، مفید و ارزشمندی را در اختیار دانش‌آموزان قرار می‌دهد. متأسفانه، دانش‌آموزان پیش‌دانشگاهی بیشتر به ضرایب دروس برای کنکور توجه دارند تا به مطالب کتاب که البته با نظام فعلی آزمون سراسری، حق دارند این‌گونه فکر کنند و بخش «اندیشه و جست‌وجو» را فقط به خاطر پنج نمره‌ای که در اختیار معلم است، با اجبار و اکراه پی‌گیری می‌کنند. اگر این کتاب به سال‌های دوم و یا سوم اختصاص داده می‌شد، خیلی مؤثر و بهتر بود. با توجه به تبلیغات سوء کشورهای غربی و ساختن فیلم‌هایی نظیر ۳۰۰ برای واژگونه نشان دادن فرهنگ و تمدن ایران باستان و حقیقت‌های تاریخی، موقع آن است که دست‌اندرکاران تألیف کتب تاریخی، بخشی را به تطبیق و مقایسه‌ی شرق و غرب در عهد باستان، و روشن کردن اذهان دانش‌آموزان به هویت فرهنگی و تاریخی سرزمینشان اختصاص دهند. برای مثال، کشور مصر را در زمان حکومت فرعونیان در نظر آورید، بخش آباد و حاصل‌خیز کشور مصر کنار رود نیل است که در زمان‌های دور و در عهد

باستان، فرعونیان بر این سرزمین حکومت می کردند و خوانده ایم که در این سرزمین نه چندان وسیع، فرعون ادعای خدایی کرد و همان طور که در قرآن کریم هم آمده است، به مردم سرزمین خود گفت که من خدای بلندمرتبه‌ی شما هستم و مرا پرستید: «فَحْشُرْ فَنَادَىٰ ﴿فَقَالَ أَنَا رَبُّكُمُ الْأَعْلَىٰ﴾ [نازعات/ ۲۲ و ۲۳].

و خداوند مأموریت هدایت مردم و از بین بردن فرعونیان را به حضرت موسی (ع) داد. و باز در تاریخ خوانده ایم که کوروش، پادشاه هخامنشی که وسعت قلمرو سرزمینش به قدری زیاد بود که یک طرف آن خورشید غروب می کرد، در حالی که در طرف دیگر خورشید در حال طلوع بود، هیچ گاه ادعای خدایی نکرده و به مردم دستور پرستش خود را نداد. حتی در بعضی از تفاسیر قرآن کریم، «ذوالقرنین» را مطابق با کوروش دانسته اند.

و باز هم در تاریخ خوانده ایم که در عهد باستان در روم، پادشاهان برای سرگرمی و تفریح، اسیران و بردگان را در مقابل حیوانات درنده می انداختند تا شاهد چگونگی پاره شدن و دریدن آن‌ها توسط درندگان باشند و سرگرم شوند و هنوز بناهای به جا مانده از آن دوران در روم، در کشور ایتالیا پابرجاست (گلا دیاتورها - میدان پیکادلی).

و این در حالی است که در سرزمین ایران، مردم در کمال آزادی زندگی می کردند و از تعصب و تحمیل عقاید توسط پادشاهان خبری نبود. برای مثال، کوروش اجازه داد یهودیان دومرتبه پیروان خود را جمع کنند و دین خود را برپا دارند (با شکست بخت النصر و تصرف بابل). و این روند در زمان سلسله‌های بعد از هخامنشی هم در ایران ادامه داشته است. حتی بر اساس مطالبی که شهید مطهری، در کتاب ارزشمند «خدمات متقابل ایران و اسلام» آورده اند، در زمان حکومت آخرین پادشاهان ساسانی، دین‌هایی از قبیل بودایی، زرتشتی، مسیحی و... در کمال آزادی در ایران رواج داشتند. ایشان معتقد است که عیسویت در حال گسترش در ایران بود و ورود اسلام و آشنایی مردم با معارف و حقایق والای اسلام، و مورد قبول واقع شدنش از طرف ایرانیان باهوش و ذکاوت، بیشتر از آن که به دین زرتشت صدمه بزند، عیسویت را مهجور و منزوی ساخت.

حال با مقایسه و توجه به این وقایع و آثار مستند تاریخی می بینیم که فیلم سازان مغرض حقایق را برعکس جلوه می دهند و خشایارشا و کلاً پادشاهان ایرانی را، افرادی خون ریز، وحشی، بی رحم و بی فرهنگ نشان می دهند و غریبان را دارای ارزش‌های معنوی و سرشار از انسانیت و تمدن و فرهنگ. و البته این روند ادامه خواهد داشت و...

در فیلم ۳۰۰، بدن نیمه‌عریان خشایارشا با آن حلقه‌هایی که در بینی، ابرو و... داشت، به مردم وحشی و دورمانده از تمدن جنگل‌های آفریقا بیشتر شبیه است تا پوشش و لباس‌های شاهان ایرانی که در تخت جمشید، هنوز مدل پوشش و لباس‌های آنان برجا مانده است! به گذشته‌های دور برویم. در همین چند قرن اخیر، در کاخ ورسای پاریس اثری از توالت و حمام نیست، در حالی که باستان‌شناسان در ویرانه‌های تخت جمشید، مکان‌هایی را که به دست شویی و حمام اختصاص داشته‌اند، تشخیص داده و مشخص کرده‌اند. آن وقت می بینیم، چگونه تاریخ را تحریف می کنند و همه چیز را واژگونه جلوه می دهند.

و در این زمان به نظر ضروری می رسد که بخشی از تاریخ به مقایسه‌ی فرهنگ‌ها و تمدن‌ها اختصاص یابد تا دانش‌آموزان با دیده‌ی احترام و غرور به گذشته و هویت تاریخی خود بنگرند و نکات مثبت و منفی تاریخ کشور خود را بشناسند و از آن عبرت گیرند. فرهنگ هر جامعه‌ای، مجموعه‌ای از ویژگی‌های منفی و مثبت است. از جمله ویژگی‌های مثبت می توان به صبر، بردباری، گذشت، نازک‌خیالی، جمال‌گرایی، قدرت هضم فرهنگ‌های دیگر، انسانی رفتار کردن در برخورد با دشمنان، و... اشاره کرد و از ویژگی‌های منفی، به ریاکاری، بی‌نظمی، تملق، چاپلوسی و... این که چه عواملی باعث شکل‌گیری این ویژگی‌های منفی شده است، می تواند برای نوجوانان ما، بحث علمی و تاریخی جالبی باشد. دکتر ابراهیمی دینانی عقیده دارد: «نادیده گرفتن تاریخ و فرهنگ گذشته موجب بحران هویت می گردد و کسی که به بحران هویت مبتلا شود، همانند گیاهی است که در زمین ریشه ندارد.»